

PAREMIE I MAKSYMY – INDEKS ALFABETYCZNY

A

Accessio cedit principali (D. 34.2.19.13) – Rzecz przyłączona dzieli los rzeczy głównej.

Actor sequitur forum rei (C. 3.19.3) – Powód idzie za sądem pozwanego.

Audiat et altera pars (ad Sen.Med. 199-200, Dz. 25.17) – Niech będzie wysłuchana i druga strona.

B

Bis de eadem re agi non potest (ad Gai 4.107) – Nie można procesować się dwa razy o to samo.

C

Cessante ratione legis, cessat lex ipsa (ad D. 35.1.72.6) – Gdy ustaje przyczyna, dla której wydano ustawę, traci moc sama ustawa.

D

Dura lex, sed lex (ad D. 40.9.12.1) – Twarde prawo, lecz prawo.

E

Ei incumbit probatio, qui dicit non qui negat (D. 22.3.2) – Ciężar dowodu spoczywa na tym, kto twierdzi, a nie na tym, kto zaprzecza.

Executio iuris non habet iniuriam (D. 47.10.13.1) – Egzekwowanie prawa nie jest bezprawiem.

H

Heredis institutio caput et fundamentum totius testamenti est (Gai 2,229) – Za początek i fundament całego testamentu uważa się ustanowienie dziedzica.

Hereditas nihil aliud est, quam successio in universum ius, quod defunctus habuerit (D. 50.16.24, 50.17.62) – Spadkobranie to nic innego, jak sukcesja w całości prawa, jakie miał zmarły.

Hominum causa omne ius constitutum sit (D. 1.5.2) – Wszelkie prawo ustanawia się ze względu na ludzi.

I

Ignorantia iuris nocet, ignorantia facti non nocet (ad D. 22.6.9 pr.) – Nieznajomość prawa szkodzi, nieznajomość faktu nie szkodzi.

Impossibile nulla obligatio est (D. 50.17.185) – Zobowiązanie do (świadczenia) niemożliwego jest nieważne.

In dubiis benigniora (D. 50.17.56) – W sytuacjach dwuznacznych (należy przyjąć pogląd) bardziej korzystny (dla stron).

In dubio pro reo (ad D. 50.17.125) – W razie wątpliwości, na korzyść pozwanego.

Iuris prudentia est divinarum atque humanarum rerum notitia, iusti atque iniusti scientia (D. 1.1.10.2) – Biegłość w prawie to znajomość rzeczy boskich i ludzkich oraz wiedza o tym, co sprawiedliwe i niesprawiedliwe.

Ius civile vigilantibus scriptum est (D. 42.8.24) – Prawo cywilne tworzone jest dla osób starannych.

Ius est ars boni et aequi (D. 1.1.1 pr.) – Prawo jest sztuką tego, co dobre i sprawiedliwe.

Iustitia est constans et perpetua voluntas ius suum cuique tribuendi (D. 1.1.10 pr.) – Sprawiedliwość jest niezmienną i trwałą wolą przyznawania tego, co się komu należy.

Iustitias vestras iudicabo (ad Ps. 75.3) – Osądzę waszą sprawiedliwość.

L

Lex posterior derogat priori (ad D. 1.4.4) – Ustawa późniejsza uchyla wcześniejszą.

Lex retro non agit (ad C. 1.14.7) – Ustawa nie działa wstecz.

M

Male nostro iure uti non debemus (Gai 1.53) – Nie powinniśmy źle korzystać z naszego prawa.

Mater semper certa est, pater vero is est, quem nuptiae demonstrant (D. 2.4.5) – Matka jest zawsze pewna, ojcem zaś jest ten, na kogo wskazuje małżeństwo.

Melior est conditio possidentis (D. 20.1.10) – Lepsze jest stanowisko tego, który posiada.

N

Nasciturus pro iam nato habetur, quotiens de commodis eius agitur (ad D. 1.5.7) – Dziecko poczęte uważa się za już narodzone, ilekroć chodzi o jego korzyść.

Nemo audiatur propriam turpitudinem allegans (ad C. 7.8.5) – Powołujący się na własny występki nie będzie wysłuchany.

Nemo est iudex in propria causa (ad C. 3.5.1) – Nikt nie jest sędzią we własnej sprawie.

Nemo plus iuris ad alium transferre potest, quam ipse habet (D. 50.17.54) – Nikt nie może przenieść na drugiego więcej prawa, niż sam posiada.

Nemo pro parte testatus, pro parte intestatus decedere potest (ad I. 2.14.5) – Nikt sam nie może umrzeć pozostawiając dziedzica do części spadku, część zaś beztestamentowo.

Nemo sibi ipse causam possessionis mutare potest (D. 41.2.3.19) – Nikt nie może sobie zmienić podstawy posiadania.

Non omne quod licet honestum est (D. 50.17.144 pr) – Nie wszystko, co dozwolone, jest uczciwe.

Nuptias non concubitus, sed consensus facit (D. 50.17.30) – małżeństwo tworzy porozumienie a nie faktyczne pożycie.

O

Omnis definitio in iure civili periculosa est: parum est enim, ut non subverti posset (D. 50.17.202) – Wszelka definicja w prawie cywilnym jest niebezpieczna, ponieważ rzadko kiedy nie można jej podważyć

P

Pacta sunt servanda (ad D. 2.14.7.7) – Umów należy dotrzymać.

Prior tempore, potior iure (C. 8.17.3) – Pierwszy w czasie, lepszy w prawie.

Q

Qui tacet consentire videtur (Lib.Sex. 5.13.43; ad D. 50.17.142) – Milczenie uważa się za oznakę zgody.

Quis custodiet ipsos custodes (Juv.Sat. 6.347-348) – Kto upilnuje samych strażników?

Quod ab initio vitiosum est, non potest tractu temporis convalescere (D. 50.17.29) – Co od początku jest wadliwe, przez (sam) upływ nie może być uzdrowione.

Quod omnes similiter tangit, ab omnibus comprobatur (C. 5.59.5.2) – Co wszystkich podobnie dotyczy, przez wszystkich winno być zatwierdzone.

Quod principi placuit, legis habet vigorem (D. 1.4.1 pr.) – Co podoba się cesarzowi, zyskuje moc prawa.

Quot generationes, tot gradus (ad D. 38.10.10.9) – Ile urodzeń, tyle stopni.

R

Reformatio in peius iudici appellato non licet (ad D. 49.1.1 pr.) – Sędziemu apelacyjnemu nie wolno zmieniać (wyroku) na niekorzyść (odwołującego się).

S

Salus populi suprema lex esto (Cic.leg. 1.77) – Dobro ludu niechaj będzie najwyższym prawem.

Scire leges non hoc est verba earum tenere, sed vim ac potestatem (D. 1.3.17) – Znać prawa nie znaczy trzymać się słów ustaw, lecz ich treści i mocy działania.

Semel heres, semper heres (ad D. 28.5.89) – Kto raz został spadkobiercą, jest nim na zawsze.

Sensum, non verba spectamus (ad C. 6.28.3, D. 34.4.3.9) – Patrzymy na sens a nie na słowa.

Sententia ius facit inter partes (ad D. 5.2.17.1) – wyrok tworzy prawo między stronami

Summum ius, summa iniuria (Cic.off. 1.33) – Najwyższe prawo, najwyższym bezprawiem.

Superficies solo cedit (Gai 2.73) – To, co znajduje się na powierzchni gruntu, staje się jego częścią składową.

T

Testamentum ambulatoria est enim voluntas defuncti usque ad vitae supremum exitum

(D. 34.4.4) – Testament zmienną jest bowiem wolą zmarłego aż do samego kresu życia.

Testis unus testis nullus (ad C. 4.20.9) – Jeden świadek, żaden świadek.

Tres faciunt collegium (D. 50.16.85) – Trzech tworzy stowarzyszenie.

V

Vanae voces populi non sunt audiendae (C. 9.47.12) – Nie należy dawać posłuchu czczym głosom ludu.

Venire contra factum proprium nemini licet (ad D. 1.7.25 pr.) – Nie wolno występować przeciwko temu, co wynika z własnych czynów.

Vim vi repellere licet (D. 43.16.1.27) – Siłę wolno odeprzeć siłą.

Vis maior, cui humana infirmitas resistere non potest (D. 44.7.1.4) – Siła wyższa, której ludzka słabość nie jest w stanie się oprzeć.

Volenti non fit iniuria (ad D. 47.10.1.5) – Chcącemu nie dzieje się krzywda.